

vandrare

till intet...

Denna skrift utgiven av
Landsorganisationen i Sverige

SAC – SOM DET VAR – SOM DET BLEV – SOM DET ÄR

vandrare

till intet...

SAC - SOM DET VAR - SOM DET BLEV - SOM DET ÄR

*Denna skrift har på uppdrag
av LO:s propagandaråd
utarbetats av
GÖSTA SÖDERLUND*

Omslag: Birger Eriksson

”En ny facklig organisation”

Sveriges arbetares centralorganisation (SAC) har vunnit några framgångar de senaste åren. De har inte varit stora, de har varit lokalt begränsade och inget talar för att de blir varaktiga. Men ändå väcker de uppmärksamhet i pressen, radio och TV. Ett 50-tal kommunalt anställda som övergår till SAC uppmärksammas mera än tiotusentals nya medlemmar i Svenska kommunalarbetsförbundet. När avhopparna efter någon tid återvänder till LO-förbundet uppmärksammas de inte alls. En kvinnlig bussförare, som tillhör högerpartiet och övergår från Svenska transportarbetareförbundet till SAC, blir omskriven som vore hon hallå i TV. Efter någon månad är hon glömd och de övriga, som följde henne, är åter medlemmar i LO-förbundet. Ändå såg en troskyldig ombudsman, ledare för en facklig grupp inom högerpartiet, en väckelse just i det avhoppet: det hade bildats en ny facklig organisation som i samarbete med högerpartiet skulle spränga LO i två delar. Det var ett bifall som även SAC:s ledning måste ta avstånd ifrån. När några tiotal anställda vid en kooperativ industri lämnade Svenska fabriksarbetareförbundet begärde, enligt uppgifter i pressen, en syndikalistisk ombudsman polis hjälp för att utfå deras medlemshandlingar. Kan man tänka sig syndikalister, som arbetar i skydd av eller med hjälp från polisen?

Vad är då SAC och vad kan den organisationen göra, som inte LO gör bättre?

1909 — och därefter

SAC bildades som en följd av storstrejken 1909. Den är således inte någon ny organisation, som den jublande högermannen påstod.

Fackföreningsrörelsen i Sverige har inte, som fallet varit i en rad andra länder, splittrats på grund av religiösa, språkliga eller ideologiska skäl. Alla arbetare har, oavsett tro, språk eller politisk uppfattning tillhört en och samma fackförening. Det har varit en styrka för fackföreningsrörelsen, liksom att den tidigt fastställde två andra principer och framgångslinjer: de fackliga organisationerna skulle byggas upp enligt industriförbundsprincipen, inte efter skrå- eller yrkeslinjer; dessutom fanns sedan starten ett nära och fruktbarande samarbete med socialdemokratiska partiet. Lönerna och förhållandena på arbetsplatsen skulle de fackliga organisationerna svara för. Den sociala tryggheten blev lagstiftningsfrågor. Det var en klok och framsynt uppdelning av arbetsuppgifterna, ett samarbete som ledde till resultat. Det har den senare utvecklingen visat.

I den tidigare fackliga debatten gjordes det invändningar mot de principerna. Redan 1907 förklarade en kritiker av fackföreningsrörelsen att "parlamentariska aktioner gagnar icke det ringaste proletariatet". Det fordrades andra och djärvare vapen för att åstadkomma resultat. Insatt vid rätt tillfälle och skickligt skött skulle generalstrejken, hävdades det, knäcka kapitalismen och det borgerliga samhället. Det var så självklart, att det inte var fråga om en sådan åtgärd skulle vidtas utan endast när det var lämpligt. Tillfället kom med storstrejken 1909, på många håll motsedd med stora förväntningar. Den blev dock ingen sådan framgång. Både kapitalismen och det borgerliga samhället överlevde. Det fanns en stark vilja och goda krafter på den kanten av samhället också. Däremot var det åtskilliga som av trötthet, besvikelse eller tvång lämnade fackföreningarna. En del ansåg det vara farligt, andra meningslöst att tillhöra dem. Några av de senare satte sig före att skapa en fackföreningsrörelse efter nya och mera revolutionära idéer. En facklig rörelse som inte förhandlade utan diktade, inte väntade på striden utan satte igång den, som undvek riksdagen, politiska reformer och sociala aktioner och i stället gick till direkt aktion.

Redan i slutet av 1909, alltså under storstrejkens år, samlades en konferens i Lund för att diskutera bildandet av en ny facklig organisation. Diskussionen fördes således mot bakgrunden av storstrejken, som många ansåg vara ett försuttet tillfälle. Någon enighet fanns ändå inte. Nitton ombud röstade för och lika många emot att en ny facklig organisation skulle bildas. Resultatet blev således oavgjort. Men efter årsvändan, i januari 1910, bildades den nya organisationen vid en konferens i vilken deltog tjugotvå

ombud för fackföreningar och nio från ungsocialistiska klubbar. Av ombuden från fackföreningarna röstade tjugoen för och en emot att den nya organisationen skulle bildas.

Vid den konferensen kom Sveriges arbetares centralorganisation till världen. Vid 1910 års utgång hade den nya fackliga rörelsen 696 medlemmar i tjugoen Lokala samorganisationer (LS).

Revolutionär fackföreningsrörelse

Konferensen 1910 antog en principförklaring, alltså ett program, som klargör SAC:s fackliga arbete och dess politiska mål.

Regeringar och parlament har, framhålles det, "aldrig självmant eller av egen fri vilja genomfört reformer till de förtrycktas bästa". Även om den revolutionära fackföreningsrörelsen "ej direkt föraktar reformer" är sådana dock aldrig "tillfyllest, utan äro rena lappri". Om sådana reformer "kunna tjäna arbetarna" så kan de dock inte "förändra det bestående samhällssystemet". De fackliga och kooperativa sammanslutningarna skall "så omläggas och utbildas, att de en gång måtte kunna bli de centralhårdar, kring vilka det samhällsliga livet skall pulsera". Den nya fackföreningsrörelsen rekommenderade en "kraftkoncentration", som förutsatte en "socialistisk målmedvetenhet hos de kämpande, en målmedvetenhet som måste leda till en hänsynslösare kamp kollektivt genom en energisk utveckling av den direkta aktionen, genom kraftigt iscensatta solidaritetsstrejker, genom verkligt effektiva blockader och genom ett hänsynslöst utnyttjande av varje situation och varje för det givna ögonblicket lämpligt kampmedel, ett handlande, som tar sig uttryck i arbetarköparens pressande på lämpligt sätt och genom lämpliga medel".

Fackföreningar av den gamla typen hade "sjunkit ner till mer eller mindre borgerligt anlagda självhjälpsföreningar". De revolutionära fackföreningarna, som SAC ansåg sig företräda, fann det "lönlöst och löjligt att tro, att arbetarna med sina småslantar skola kunna besegra det kapitalistiska guldet". Om detta skall bli möjligt måste man "utveckla den direkta aktionens vapen, det vapen, som i sin högst utvecklade form, den sociala generalstrejken, i sin egenskap av rent ekonomiskt mer än något annat är lämpat till användning i striden mot det bestående". Strejkernas karaktär måste "vara revolutionär och samhällsomstörtande". Strejktider får "inte fattas som tider av sysslolöshet" utan "arbetarna (måste) veta att i alla riktningar utnyttja de chanser, som stå dem till buds i deras egenskap av producenter".

Fackföreningsrörelsen hade "förborgerligats" och orsaken var att "söka i parlamentarismen och det intresse den fackliga rörelsen ägnat det politiska arbetet". Strejkvapnet hade ersatts med röstsedeln. "I stället för bröd, det är verkliga reformer, får arbetarna fraser och avslagna riksdagsmotioner, som spridas i billighetstryck". Denna "arbetarpolitikens eländighet" visar nödvändigheten av en "självständig ekonomisk kamporganisation, som direkt för proletariatets kamp mot kapitalet, dess samhällsskick och dessas olika makt- och våldsinstitutioner".

För en "revolutionär fackföreningsrörelse" finns det inget värre än "avtal, vilka i högre grad än strejkbryteri och förräderi spela arbetsgivarna i hand". Arbetsgivarna kan "rusta och förbereda sig på en eventuellt kommande strid" under den tid som avtalen gäller. SAC förordade i stället "de kraftfulla för arbetsgivarna oförutsedda arbetsnedläggelserna som det mest effektiva stridsmedlet". Därför ställde sig SAC "avvisande till ingående på sådana slavkontrakt, som binda arbetarnas rörelsefrihet". I stället proklamerades "permanent krigstillstånd på det sociala området".

Fackförbunden "omöjliggör varje snabb och verksam attack" mot arbetsgivarna. De var därför olämpliga och SAC rekommenderade en "enhetlig organisation för alla arbetare oberoende av yrke och byggd på lokala samorganisationer".

"Krossa staten"

De principer, som manifestet från 1910 uttrycker, återkommer ofta i syndikalistisk debatt. Det går att hänvisa till en mängd skrifter och artiklar. Bakom manifestet låg, skriver Evert Arvidsson i "SAC 1910—1960", från "utlandet undfångna anarkistiska och syndikalistiska idéströmningar, revoltimpulser och revolutionära förhoppningar". Liknande synpunkter framhåller John Andersson i "Syndikalismen, dess teori — mål — historia — taktik och organisationsformer", en studiehandledning som utgavs av Federativs förlag 1936 på uppdrag av SAC:s kongress året förut. John Andersson är en av SAC:s pionjärer, var i många år rörelsens sekreterare och i åtskilliga år generalsekreterare i Arbetarassociationen, den syndikalistiska internationalen. "Syndikalismens uppgift är", skriver John Andersson, "att krossa staten, förintä de politiska maktinstitutionerna". När LO 1930 förklarade att fackföreningsrörelsen, som framför krav på social lagstiftning och en samhällelig organisation av det ekonomiska livet, inte "av principiella skäl kan motsätta sig en rättslig reglering inom sitt eget område", intar SAC en motsatt uppfattning: "Den förklarar kamp mot

varje lagstiftning". Kampen skall avgöras på arbetsplatserna. "Syndikalismen ser i generalstrejken", skriver John Andersson, "vilken lamslår det ekonomiska livet och förhindrar samfärdsel, ja, i det revolutionära upploppet, de vapen vilka arbetarna måste använda under sin antimilitära kamp". För syndikalisterna är, fortsätter John Andersson, "inte den demokratiska kamplinjen den framkomliga". Syndikalismen "hävdar den direkta aktionens väg". Det är nödvändigt att "tron på staten måste undergrävas. Respekten likaså".

När det gäller kampen på arbetsplatserna är "registret av stor betydelse". Registret är emellertid inte bara en löneuppgörelse, som skall ersätta det tidsbundna avtalet, det är också inledningen till att arbetarna skall "övertaga ledningen av produktionen och varuutbytet". Detta är, skriver John Andersson, "registrets innersta mening även om detsamma i huvudsak ännu användes som metod i lönekampen".

Ett korporativt samhälle

"Den samhällsomdanande kampen", skriver John Andersson, "skall föras av de ekonomiska organisationerna, vilka organisationer efter revolutionen även är avsedda att bli de organ omkring vilka hela det samhälleliga livet skall pulsera". Den politiska makten har inte "någon avgörande betydelse för samhällsutvecklingen". Det är tvärtom så att de parlamentariskt-politiska striderna "sönderbryter den proletära sammanhållningen". Den sociala och politiska verksamhet som är nödvändig skall "utföras av arbetarna själva med hjälp av sina ekonomiska kamporganisationer och vapnet är direkt aktion". Visst är det bra med "högre löner, kortare arbetstid, bättre förhållanden på arbetsplatserna" och sådant. Men syndikalismen begränsar inte, som LO gör, "sina ansträngningar till dagskraven". SAC går längre: förutsättningen för att genomföra syndikalismens mål är att kapitalismen krossas, att revolutionen genomföres och "produktionens övertagande och skötande av arbetarnas ekonomiska organisationer".

Hur och när en revolution skall genomföras kan inte i detalj beskrivas i förväg. Men syndikalismen förutsätter, enligt John Anderssons studieanvisningar, att arbetarna fortsätter med sitt vanliga arbete när revolutionen väl är genomförd. Då skall också organisationerna "träda i stället för de kommunala organ som fungerat under det kapitalistiska systemet". De lokala samorganisationerna (LS) skall "vara det socialistiska samhällets kommuner". Senare skall samhället organiseras efter samma grunder som de syndikalistiska organisationerna. De industriella kamporganisationerna blir "det nya samhällets produktiva organ, vilka ombesörja, leda och besluta om arbetena och dess utförande. Driftsektionen är avsedd att bli den enskilda arbetsplatsens produktionsorgan, industrisyndikaten blir organ för

sina speciella industriella områden på den lokala platsen, de industriella federationerna bli produktionsorgan för sina respektive industriella områden landet runt och blir uppgiften för de industriella departementen densamma inom respektive näringsgrenar”.

Problem med mat och kläder

Detta korporativa samhälle — som organiserar näringslivet efter yrken och näringsgrenar — medför redan som teoretisk skiss en del problem. Samhället består inte bara av produktion, det förekommer distribution och konsumtion också. De som fäller träd eller bryter malm måste ha kläder på kroppen, hus att bo i och mat att äta. ”Det hela är dock en fördelningsfråga som måste lösas”, skriver John Andersson i den officiella studiehandledningen. Det är i detta sammanhang som de ”lokala samorganisationerna måste framträda som de gemensamma samhällsorganen”. På varje plats skall ”upprättas en statistisk centralbyrå för översikt och reglering av produktionen”. Till denna byrå rapporteras alla de uppgifter och behov som behövs för ”att kunna hålla produktionen uppe”. Så fortsätter studiehandledningen: ”Denna statistiska byrå utgör en fortsättning och utvidgning av den rapportverksamhet som redan nu på många håll sker genom registret. I dag är registret ett hjälpvapen i kampen mot kapitalismen, i det socialistiska samhället blir registret däremot en viktig och nödvändig detalj i samhälls- och produktionslivet. Genom dess rapporter, och genom bearbetningen av det statistiska materialet får den lokala statistiska byrån så småningom en klar bild av vad som kan frambringas på den lokala platsen, och vad som därstädes behövs”.

Men fördelningen är inte bara en lokal fråga. Den måste organiseras i större sammanhang också. Fördelningen mellan platserna skall skötas av ett ”centralt fördelningsorgan”. Som i studiehandledningen beskrivs så här: ”Detta kan ske genom upprättandet av en central statistikbyrå vilken vid sidan av infordrandet och bearbetandet av det statistiska materialet ävenledes har hand om fördelningens organisation. Till denna centrala statistiska byrå insända de lokala byråerna sina uppgifter angående produktionen och råvaror på respektive platser. Genom detta erhålles en översikt gällande hela landet på vilken sedemera fördelningens problem uppbygges och verkställles”.

Sakkunskapen till heders

Det låter enkelt. Hur och på vilket sätt exporten, som är av grundläggande betydelse för näringslivet och försörjningen, skall klaras framgår inte av

beskrivningen. Men om fördelningen av industrins produkter skall skötas efter sådana linjer, som måste skapa kineseri inom ekonomin och byråkrati i förvaltningen, hur skall då andra funktioner i samhället byggas upp? Eftersom det syndikalistiska samhället inte tillämpar demokratiska utan korporativa metoder beskriver John Andersson situationen så här:

”Den nödvändiga fördelningen av varor och förnödenheter skall ombesörjas av transportarbetarna i samarbete med de lokala statistiska byråerna.”

Undervisning och sjukvård ”organiseras på samma sätt som å det industriella området”. Vilka är, frågar John Andersson, ”för övrigt de mest sakkunniga när det gäller undervisningen? Naturligtvis lärarpersonalen, lärarna och lärarinnorna. De kunna själva bäst övertaga undervisningsverksamheten”.

Om sjukvården:

”Samma är förhållandet med sjukvårdens personal och organisation. Uppgiften för dem är att uppbygga och handhava samhällets organ för hälsovården”.

Om SAC fått råda

Denna studiehandledning har legat till grund för syndikalisternas studier i nära trettio år. Att den påverkat utvecklingen framgår också av den principförklaring, som SAC antog 1952 och som allttjämt gäller. Enligt denna motsätter sig SAC ”det ekonomiska, sociala och kulturella livets förstatligande”. Det betonas att ”SAC inte deltar i partipolitiken”. Även nu betraktas ”den direkta, ekonomiska, sociala och kulturella verksamheten som det väsentliga”. Samhället skall byggas ”efter federalistiska principer”.

Är det någon som tror att den nioåriga folkskolan och den högre undervisning som nu finns i Sverige skulle ha genomförts av ”lärarna och lärarinnorna” utan statlig medverkan?

Eller att sjukvårdens personal kan klara de väldiga krav som ställs på hälso- och sjukvården? Utan anslag eller medverkan från kommuner, lands ting och statsmakterna!

Har den politiskt-parlamentariska verksamheten varit utan betydelse? Den som ser sig om i samhället måste konstatera, att SAC tagit miste på den punkten.

Den vägen har lika och allmän rösträtt genomförts för alla medborgare. Arbetstiden har förkortats, först till 48 timmar i veckan, senare till 45 timmar och förarbetena pågår för att genomföra 40-timmars arbetsvecka.

Semestern är lagstadgad, beslutad av riksdagen på förslag av en socialdemokratisk regering. Alla löntagare har nu fyra veckors semester.

Förenings- och förhandlingsrätten är lagfäst.

Arbetarskyddet är en samhällets angelägenhet.

I inget annat land för statsmakterna en så aktiv arbetsmarknadspolitik som i Sverige.

Det går att erinra om försäkring mot inkomstbortfall vid sjukdom, om yrkesskadeförsäkring, om den omfattande familjepolitiken, om folkpensionen, om åtgärderna för att skapa och behålla full sysselsättning, om tjänstepensionen och mycket annat.

Allt detta är resultatet av ett politiskt-parlamentariskt arbete och ett nära samarbete mellan fackföreningsrörelsen, i första hand LO, och socialdemokratien.

Hur skulle alla dessa reformer, som i grunden förändrat människornas sätt att leva, ha kunnat genomföras med de organisationer och politiska principer som fastställdes i SAC:s principförklaring 1910, som beskrives i John Anderssons studiehandling från 1936 och som SAC följt och i huvudsak alltjämt följer?

De har kunnat genomföras därför att SAC förblivit en liten och maktlös organisation medan LO blivit stark och inflytelserik.

Stripa, en vändpunkt

Av manifestet från 1910 och andra handlingar kan man dra bland annat följande slutsatser:

SAC skulle bli en facklig organisation efter andra principer och med mera klart utsagda mål än landsorganisationen.

I stället för avtal, som betecknades som slavkontrakt, skulle man utveckla "den direkta aktionens vapen" och den "sociala generalstrejken".

Registret och de syndikalistiska organisationerna skulle bli grundvalen för ett samhälle efter federalistiska linjer, fritt från partier och parlament.

Kraftfulla "för arbetsgivarna oförutsedda arbetsnedläggelser" rekommenderades.

Den "demokratiska kamplinjen" var inte framkomlig för SAC.

Gemensamma strejkkfonder ansågs meningslösa och alla avgöranden skulle fattas av de lokala organisationerna.

Så skulle det alltså bli inom och genom SAC. Hur har det blivit?

De principer, som SAC tillkom för att hävda och som i huvudsak gäller än i dag, har SAC inte kunnat tillämpa i sin egen verksamhet. Tid efter annan har omprövningar blivit nödvändiga. Numera godtar SAC principer och tillämpar arbetsformer, som organisationen tillkom för att bekämpa. Detta har tid efter annan medfört förvirring och splittring inom de egna

leden. Mot bakgrunden av den utveckling, som ägt rum de senaste femtio åren är "SAC en totalt misslyckad skapelse", skrev "Arbetaren" vid 50-årsjubileet 1960. Tidningen tröstade sig med att detta emellertid inte var någon "dom över syndikalismen". Folke Fridell, den finstämda författaren, skrev vid samma tillfälle att det "ser mörkare ut nu än förr" när det gäller att omsätta idéologin i praktiken. SAC har, skrev Fridell, "inte utträttat några stordåd under dessa femtio år; antagligen blir det inga dylika i framtiden heller".

Fridells skildring är nog riktig. Några stordåd att yvas över har SAC inte åstadkommit. Veterligen har den sökt tillämpa den direkta aktionens väg en gång under sina många år: vid Stripa gruvor 1925. Det var kris då och stor arbetslöshet. De avtal som träffades var inte lysande, det skall erkännas. När industrin står still och hundratusentals går arbetslösa är det ingen lätt uppgift att förhandla. I den situationen, det visar erfarenheten, är strejken inget användbart vapen. Men SAC satte igång en konflikt vid Stripa gruvor. Arbetsgivarna begärde att arbetslösa, som mottog kontantbidrag eller var sysselsatta vid nödhjulsarbeten, skulle hänvisas till gruvan. Arbetslöshetskommissionen (AK) beordrade arbetslösa till Stripa. Dessa vägrade att motta och utföra blockerat arbete och avstängdes då från alla former av hjälp. Regeringen, som var socialdemokratisk och leddes av Rickard Sandler efter Brantings död, gav AK bakläxa och förklarade, att inga arbetslösa skulle hänvisas till Stripa. Det beslutet fattades i maj 1926. Några veckor senare, den 1 juni, kom frågan upp i riksdagen och den borgerliga majoriteten, bestående av högern, bondeförbundet och de frisinnade-liberala, ansåg att den gamla ordningen skulle behållas. Det var ett klart misstroendevotum varför den sandlerska regeringen tvingades att avgå. Den nya regeringen, under ledning av C. G. Ekman, genomförde de s. k. stripadirektiven enligt vilka arbetslösa beordrades till blockerade arbetsplatser.

Strejken i Stripa medförde således den socialdemokratiska regeringens fall. Men den blev också en vändpunkt i SAC:s egen verksamhet. 1924, året innan konflikten i Stripa började, hade SAC 37.366 medlemmar, det högsta antalet under åren. Därefter har medlemsantalet ständigt sjunkit och är nu omkring 17.000. Medan SAC förlorat halva antalet av sina medlemmar har LO mer än fyrdubblat sina; från 360.337 år 1924 till över en och en halv miljon enligt senaste berättelsen.

Medan SAC fortsätter att minska eller stagnerar ifråga om medlemsantalet fortsätter LO att öka år från år.

Förhandlingar 1928

Mot bakgrunden av händelserna i Stripa var det som förhandlingar upptogs om sammanslagning av LO och SAC.

Vid LO-kongressen 1926 förelåg några motioner om att tiden var lämplig för sådana förhandlingar. Tveksamhet fanns men kongressen uppdrog åt landssekreterariatet att inbjuda SAC till förhandlingar. Den 7 augusti 1928 föreslog LO:s ledning i en skrivelse till SAC att förhandlingar om samgående skulle upptas. SAC:s arbetsutskott sökte skjuta frågan över 1929 års kongress, men femton lokala samorganisationer begärde att frågan skulle upptas omedelbart. Vid omröstning bland medlemmarna blev det också majoritet för förhandlingar, som förekom den 12 januari, 17 och 22 maj 1929. Förhandlingarna ledde också snabbt till resultat. Delegationerna konstaterade, att LO sökte trygga medlemmarnas intressen genom kollektivavtal. Det var LO:s mening att begränsa de fackliga striderna så långt detta var möjligt. En enhetlig och stark fackföreningsrörelse med goda stridsfonder gjorde konflikter överflödiga och skapade respekt hos arbetsgivarna. Det konstaterades också, att SAC godtagit kollektivavtalet, att även syndikalisterna hade en central understödskassa, att båda organisationerna arbetade på socialistisk grundval, eftersträvade industriell demokrati och anpassade organisationerna och arbetsätten efter den industriella utvecklingen. Då det inom LO fanns utrymme för olika nyanser i fackliga och ideologiska frågor tillstyrkte förhandlarna att SAC skulle uppgå i LO. LO:s delegation var enhällig medan tre av de fem förhandlarna från SAC tillstyrkte sammanslagning och två gick emot den. Även majoriteten inom SAC:s arbetsutskott tillstyrkte ett samgående. Allt syntes således klart för att medlemmarna i SAC skulle övergå till respektive fackförbund inom LO och att sprickan från 1910 var på väg att lappas ihop.

Men det blev inte så. Anledningen därtill kan man tvista om. Femton LS och en majoritet av medlemmarna hade begärt att förhandlingar skulle upptas. Men innan sådana kom till stånd, medan förslaget ännu behandlades, bytte SAC i stort ledning. Edward Mattson, en av förhandlarna och generalsekreterare i SAC, blev förtroendeman i Svenska gruvindustriarbetareförbundet. Frans Severin och Ragnar Casparsson, redaktör och redaktionssekreterare i Arbetaren, övergick till annan verksamhet. Flera andra ledande och erfarna syndikalister följde dem. Den nya ledningen blev den minoritet, som avstyrkte ett samgående med LO. Albert Jensen blev redaktör för Arbetaren och drev en energisk för att inte säga hetsig kampanj mot förslaget. Även i borgerlig press anmälades bekymmer över det planerade samgåendet.

Förslaget om samgående med LO fälldes vid SAC:s kongress 1929. Men av betydelse är konstaterandet, att SAC i sin praktiska verksamhet redan 1929 närmat sig LO så att de egna konturerna var svåra att urskilja.

Bindande avtal godtas

Utvecklingen fram till 1929 visade, att SAC på intet sätt påverkat förhållandena på arbetsmarknaden. Däremot var motsatsen fallet: förhållandena på arbetsmarknaden hade påverkat och förändrat SAC. Det framgår av att syndikalisterna godtagit kollektivavtalet, hade central förmedling av understöd och sökte anpassa arbetsätten efter den industriella utvecklingen. Det var vad LO:s organisationer, som SAC kritiserade, också gjorde. Men förändringarna inom SAC skedde under stor vända.

Kravet på att kollektivavtal skulle träffas fördes fram vid flera kongresser, även år 1925. Då uttalades att "förändring i 1910 års principförklarings ståndpunkt inte (kunde) komma ifråga". Men det gjordes ett tillägg, enligt vad som berättas i SAC:s historik: i de fall som LS "inte besitter nödig organisatorisk styrka och av arbetsgivarna tvingas att ingå dylika förbindelser de må ha rätt därtill". Svaga organisationer, som inte kunde motstå arbetsgivarnas tryck, skulle således få ingå avtal. Därmed var principen uppriven och vid 1929 års kongress tog man ett steg till och talade mera i klarskrift. Då medgavs "inom SAC verksamma organ rättighet, att i den utsträckning, medlemmarna så besluta och situationen så kräver, ingå bindande avtal".

Det görs ett tillägg i SAC:s historik, som förklarar beslutet och det bestämda uttalandet. "Det slutliga accepterandet av tidsbestämda avtal som en del av SAC-organisationernas taktiska upprustning var sålunda endast ett accepterande av något som redan fanns".

Därmed var SAC beredd till "skändliga fördrag med fienden" och att "binda arbetarnas rörelsefrihet", som bestämt avvisats tidigare och som den syndikalistiska rörelsen tillkom för att bekämpa.

Men tidsbestämda avtal var ännu 1938 "en taktisk upprustning" av organisationerna, alltså inte en principiell. Med tiden blev den bådadera. Vid 1956 års kongress framhöll Herbert Anckar, en av de trognaste inom den syndikalistiska rörelsen, att avtalen nu "även juridiskt (är) mycket viktigt, som tillmätas stort värde". Detta betecknas i SAC:s historik som en "anpassning". Men den "var en ofrånkomlig livsbetingelse". Möjligen kan sägas att "anpassningen skett för sent och under för stort motstånd". Det är tänkbart, det är slutsatsen i minnesboken, att SAC skulle haft "större framgång om den ingått tidsbestämda avtal innan LO-förbunden, som på sina håll skedde, kunde tränga SAC åt sidan just för dess vägran att skriva under sådana".

Motiveringen var likadan när SAC 1924 införde "obligatorisk understöd-förmedling". Det förslaget vållade "på sina håll en våldsam opposition". Förslaget "förnedrade syndikalismen" som den hade utformats 1910. Men det "blev en livsbetingelse för SAC som praktisk arbetarorganisation". Ty

utan understöd vid öppna konflikter kunde SAC inte behålla sina medlemmar och inte heller värva några nya.

SAC tvingades således för att kunna bestå och fortleva att steg för steg överge de principer, som varit grundläggande för verksamheten och skiljde den från LO. Syndikalismen måste också efterhand godta principer och arbetsformer, som SAC tillkommit för att bekämpa och som tillämpas av LO-förbunden. Det gällde i första hand kollektivavtalen och understödsförmedling. Senare blev förhållandet detsamma på allt flera områden.

Men "obligatorisk understödsförmedling" drog med sig ett annat problem. En grundprincip inom SAC är, eller rättare sagt var, att de lokala organisationerna ensamma skulle avgöra om och när strejker skulle tillgripas. I det fallet hade den centrala ledningen inget inflytande. Den principen kunde inte behållas sedan strejkkfond och understödsförmedling tillkommit; en eller flera lokala organisationer kunde då strejka bort den gemensamma kassan. Problemet löstes i 1952 års programförklaring. Det överlättes alltjämt åt "varje organisationsenhet att bestämma över egna angelägenheter". Men meningen har i detta fall liksom i de föregående en fortsättning, "vilket inte innebär att enheterna har rätt att handla i strid med gemensamt upprättade bestämmelser".

Det är dunkelt skrivet och oklart uttryckt. Men bestämmelsen innehåller faktiskt vetorätt för SAC:s ledning; den lokala organisationen kan besluta om strejk, om avtal och lagföreskrifter inte hindrar det, men den centrala ledningen avgör om strejkunderstöd skall utgå eller inte.

I sak skiljer sig inte den bestämmelsen från sådana som tillämpas inom LO-förbunden. Lokala organisationer får inte heller där handla i strid mot gemensamt upprättade bestämmelser.

A-kassa — mot principerna

Efter samma mönster som SAC godtog de tidsbestämda avtalen och genomförde central understödsförmedling, skulle organisationen också genomföra erkänd arbetslöshetskassa.

Lagen om arbetslöshetsförsäkring tillkom 1934. Samma år gjordes en utredning om SAC kunde och borde bilda en erkänd arbetslöshetskassa. Sekreterare John Andersson, som gjorde utredningen, avstyrkte. SAC:s medlemmar kunde inte få någon nytta av en sådan kassa och, framhöll John Andersson, "en revolutionär syndikalistisk organisation bör inte inlåta sig på att sammankoppla sitt arbete med försäkringsverksamhet". En anslutning till A-kassor borde i likhet med anslutningen till sjukkassorna, ske utan medverkan av organisationer.

Den gången blev det ingen A-kassa för SAC.

Vid 1942 års kongress föreslogs, att lokala organisationer (LS) skulle få bilda arbetslöshetskassor utan SAC:s medverkan. Även det förslaget förkastades. Förslaget återkom 1951 genom en ny utredning, som tillstyrkte bildandet av en A-kassa. Beslut fattades genom omröstning 1952. För förslaget röstade 1.569 medlemmar och mot det 1.490. Majoriteten för att bilda en erkänd arbetslöshetskassa var således endast 79 röster. År 1952, när beslutet fattades, redovisade SAC 19.561 medlemmar. Mindre än en sjättedel av dem deltog således i omröstningen.

Den utredning som gjordes av John Andersson visar på den syndikalistiska rörelsens problematik, skriver Evert Arvidsson i SAC:s historik. "För att främja revolutionen avvisades delförbättringar, som i sin tur medverkade till att ytterligare försämra utsikterna till revolution". Enligt den uttolkningen ökar således en arbetslöshetskassa utsikterna för revolutionen. Är det någon som tror att det är så? Enligt en kommentar i Arbetaren vid 50-års jubiléet 1960, förmodligen skriven av samme författare, hade mycket förändrats i samhället under de senaste femtio åren. Nöden var borta och "revolutionsföreställningarna med den". Det konstaterandet görs också i historiken. Arbetslöshetskassan bildades inte för att återuppliva eller behålla förhoppningar om en revolution. Den hade ett helt annat syfte. Att SAC kan redovisa "ökat medlemsavtal, växande tillförsikt och stabiliserad ställning på arbetsmarknaden, kan inte frigöras från arbetslöshetskassans tillkomst", förklarades det i historiken.

Vid omröstningen vände sig en del lokala samorganisationer "i utomordentligt starka ordalag mot bildandet av statsunderstödd kassa", enligt en uppgift i minnesskriften. De kunde grunda motståndet på SAC:s principförklaring enligt vilken syndikalismen inte erkänner staten som organisation och enligt vilken "statliga gränser och nationella förvaltningsenheter strider mot syndikalismens sociala struktur". Till följd härav, heter det i förklaringen, är "staten . . . syndikalismens bittraste fiende". Men från denna sin bittraste fiende mottar syndikalisterna bidrag till en arbetslöshetskassa, som strider mot SAC:s principer, därför att ingen verksamhet kan bedrivas den förutan.

Detta är principlösheten upphöjd i majestätisk form.

Vad kassan kostar och ger

Inom LO och TCO finns det arbetslöshetskassor förbundsvis. Gruvarbetarna har sin och skogsarbetarna sin kassa, handelstjänstemännen en egen liksom journalister och fiskare. Det finns ett 50-tal sådana A-kassor, som berör flertalet yrkes- eller industriområden. Även om kassorna arbetar efter samma förordningar och med samma statliga insyn finns det skillnader. Arbetslösheten är inte lika stor eller regelbundet återkommande inom

alla områden, vilket kan påverka både avgifter och dagsersättningar. Det framgår av några siffror. Arbetsledarnas A-kassa, som har drygt 48.000 medlemmar, erhöll verksamhetsåret 1963/1964 i avgifter 642.172 kronor och betalade i försäkringsersättning ut 744.580 kronor. Gruvarbetarnas A-kassa, som vid samma tid hade nära 13.000 medlemmar, fick i avgifter in 769.890 kronor och betalade i ersättning ut 1.213.421 kronor. Under samma verksamhetsår hade Sveriges arbetares arbetslöshetskassa, som är verksam inom SAC, 16.751 medlemmar. De betalade i avgifter in 1.367.642 kronor och erhöll i ersättningar vid arbetslöshet 3.826.937 kronor. De relativt höga siffrorna inom SAC:s kassa kan bero på att den inte omfattar ett industri- eller yrkesområde utan berör alla yrkes- eller arbetsområden inom vilka SAC har medlemmar. Detta medför att SAC:s kassa har en relativt sett dyrare förvaltning och även mindre fonder; enligt verksamhetsberättelsen för 1963/1964 har SAC:s kassa 210 kronor per medlem fonderade medan skogsarbetarnas kassa har 377 kronor och gruvarbetarnas 639 kronor.

Både dagsersättningen och fonderna har självfallet ett samband med avgifterna. SAC:s agitatorer brukar på arbetsplatserna framhålla, att den organisationen tar ut lägre avgifter än LO-förbunden. En gruvarbetare som tillhör SAC har sannolikt en sju eller åtta kronor lägre månadsavgift. Men en LO-organiserad gruvarbetare får vid arbetslöshet, om han är helbetalande, 35 kronor per dag från A-kassan. Den som tillhör SAC-kassan får 27 kronor enligt 1963/1964 års tabeller.

Förhållandet torde vara likadant för de skogs- och metallarbetare och andra, som tillhör SAC och dess A-kassa. Ändå är A-kassorna i princip öppna för alla, såväl organiserade i LO och SAC som oorganiserade. SAC:s medlemmar kan tillhöra A-kassorna inom de yrken eller industrier inom vilka de arbetar. De finge därigenom en billigare administration, del i större fonder och högre dagsersättning vid arbetslöshet.

Hur SAC träffar avtal

Den fackliga verksamheten kom således att bedrivas efter andra linjer än dem som SAC tänkt sig och arbetat för.

Understödsförmedling vid arbetskonflikter infördes 1924.

Kollektivavtalet godtogs 1925 och rätten och villigheten att träffa avtal utvidgades 1929 och 1938. Först av taktiska skäl men sedan början av 1950-talet även av principiella.

Uppgörelse

mellan
KOPPARFORS AKTIEBOLAG
å ena sidan
samt
Svenska Skogs- och Flötningsarbetareförbundet
å den andra
angående skogsarbeten

Uppgörelse

mellan
KOPPARFORS AKTIEBOLAG
å ena sidan
samt
Trävaruindustridepartementet inom SAC
å den andra
angående skogsarbeten

III. TIDLÖNER.			III. TIDLÖNER.			
Ny zon I (företv. zon I o. II)	Ny zon II (företv. zon III)	Ny zon III (företv. zon IV)	Ny zon I (företv. zon I o. II)	Ny zon II (företv. zon III)	Ny zon III (företv. zon IV)	
a) Till fullgod, på arbetsområdet erfaren och kunnig manlig arbetstagare över 18 år med fullgoda redskap utgår per timme kronor	4:04	4:08	4:25	4:01	4:08	4:25
b) Till fullgod på arbetsområdet erfaren och kunnig kvinnlig arbetstagare över 18 år utgår per timme kronor	3:33	3:35	3:48	3:33	3:35	3:48
c) Tidlönen vid specialarbete för kvalificerat						

(Acorns- och två lönelistorna lika).

51
(M E N :)

8. Giltighetstid och uppsägning.
Föreliggande lönelistor gälla från den 1.1.60 därest icke annat datum nämnes i avtalstexten. Uppgörelsen gäller i övrigt för tiden den 1.1.60 till och med den 31.12.61. Med hänvisning till uppgörelsen av den 20 maj 1960 skall dock för tiden fr. o. m. den 1.1.61 t. o. m. den 31.12.61 gälla de löner och ersättningar, som fastställts i nämnda uppgörelse. Sker ej uppsägning före den 30 november 1961 förlänges avtalet på ett år och så vidare år från år.

Ockelbo den 19 augusti 1960.

(SAC skriver under några dagar senare än vi).

För Svenska Skogs- och Flötningsarbetareförbundet:
Bror Laage-Hellman, Sixten Bäckström

8. Giltighetstid och uppsägning.
Föreliggande lönelistor gälla från den 1.1.60 därest icke annat datum nämnes i avtalstexten. Uppgörelsen gäller i övrigt för tiden den 1.1.60 till och med den 31.12.61. Med hänvisning till uppgörelsen av den 20 maj 1960 skall dock för tiden fr. o. m. den 1.1.61 t. o. m. den 31.12.61 gälla de löner och ersättningar, som fastställts i nämnda uppgörelse. Sker ej uppsägning före den 30 november 1961 förlänges avtalet på ett år och så vidare år från år.

Ockelbo den 7 september 1960.

För Trävaruindustri-
departementet inom SAC:
Bror Laage-Hellman, Bertil Hall.

Den 19 aug. 1960 skrev skogsarbetareförbundet under ett avtal. Tre veckor senare skrev SAC under samma avtal; inte en stavelse eller siffra har ändrats. Ett uttryck för konsten att träffa avtal utan att anstränga sig och utan att hävda egna principer.

Ett förslag om att införa arbetslöshetskassa avslogs 1934; understödsförmedling var då inte förenligt med SAC:s principer.

1952 infördes obligatorisk arbetslöshetskassa med statsbidrag.

När det gäller praktiskt fackligt arbete är det numera ingenting som skiljer SAC från LO. En sådan skillnad fanns det tidigare. Under Dala-kon-

flikten 1935/1936, då Skogs- och flottningsarbetareförbundet och RLF kämpade mot skogsbolagen, ställde sig SAC på tvären. Då ansåg syndikalisterna, skriver Henning Johnsson i Skogsindustriarbetaren (SIA) nr 24—26 år 1960, att "kollektivavtalet var en praktiskt omöjlig form att reglera arbetsvillkoren inom skogsbruket . . .". Den konflikten respekterade inte heller syndikalisterna. Numera förekommer det ingen registerverksamhet i skogarna utan SAC både godtar och tillämpar kollektivavtalet. Till och med samma avtal som LO-förbunden träffar.

Den 7 september 1960 skrev SAC:s förhandlare under samma avtal, som Skogs- och flottningsarbetareförbundet träffat med Kopparfors den 19 augusti, alltså arton dagar tidigare. Det finns inte ett öre, en bokstav eller kommatecken, som skiljer avtalen åt.

Skogsarbetareförbundet varslade om konflikt för skogsarbetet den 20 mars 1962. SAC gjorde detsamma en dag senare. Om uppgörelsen kan följande återges ur SAC-pressinformation för den 17 maj 1962:

"Enär kommissionens den 17 april framlagda slutliga förslag till uppgörelse i skogsbrukets avtalsfrågor lönemässigt enbart i ringa mån skiljer sig från tidigare avvisat förslag, anser sig SAC icke kunna antaga budet av den 17 ds.

Skulle emellertid Svenska Skogsarbetareförbundet godtaga det aktuella förslaget anser sig SAC föranlåten att göra detsamma. Trävarudepartementet inom SAC/Folke Lagerlöf".

SAC:s förhandlare valde således att göra som LO-förbundets förhandlare gjorde.

En liknande överenskommelse finns från 1960. Den lyder:

"Överenskommelse. Mellan nedanstående parter har denna dag överenskommelse träffats om, att vid Värmlands Förenade Skogsägares avverk-

" Enär kommissionens den 17 april framlagda slutliga förslag till uppgörelse i skogsbrukets avtalsfrågor lönemässigt enbart i ringa mån skiljer sig ifrån tidigare avvisat förslag, anser sig SAC icke kunna antaga budet av den 17 ds.

Skulle emellertid Svenska Skogsarbetareförbundet godtaga det aktuella förslaget anser sig SAC föranlåten att göra sammanledes.

Trävaruindustridepartementet inom SAC/Folke Lagerlöf."

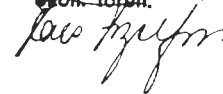
Besked till förlikningskommission: goltar Skogsarbetareförbundet förslaget så gör SAC det också. SAC hade ingen egen mening och vidtog inga andra åtgärder än LO-förbundet.

Överens!

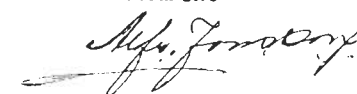
Mellan nedanstående parter har denna dag överenskommelse träffats om, att vid Värmlands Förenade Skogsägares avverkningar tillämpa de tidlöner, ackordspriser, allmänna bestämmelser och övriga arbetsvillkor som finnes angivna i skogsavtalet mellan Värmlands och Västra Bergslagens Skogsarbetsgivareförening och Sv. Skogs och Flottningsarbetareförbundet.

Karlstad den 18 oktober 1960.

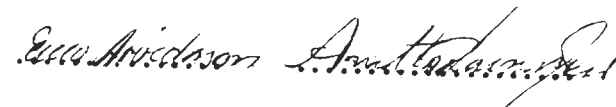
Värmlands Förenade Skogsägare
ekon. fören.

Trävaruindustridepartementet
inom SAC

Vidimeras:

Resultatet av en framgångsrik förhandling? Skogs- och flottningsarbetareförbundets avtal skall gälla även för SAC:s medlemmar. I efterhand.

ningar tillämpa de tidlöner, ackordspriser, allmänna bestämmelser och övriga arbetsvillkor som finnas angivna i skogsavtalet mellan Värmlands och Västra Bergslagens Skogsarbetsgivareförening och Sv. Skogs- och flottningsarbetareförbundet.

Karlstad den 18 oktober 1960.

Värmlands Förenade skogsägare
ekon. fören.
Lars Fogelfors

Trävarudepartementet
inom SAC
Alfred Jonsson

Men det är inte bara inom skogsbruket som syndikalisterna kopierar avtalen. Det gör de inom andra verksamhetsområden också. I de avtalsbestämmelser som gäller för Gävle stad återfinnes på sidan 29 en överenskommelse, i vilken första punkten lyder:

"1. Mellan parterna upprättas — i anslutning till tidigare i år centralt träffad s.k. GS-överenskommelse mellan stadsförbundet och Svenska kommunalarbetareförbundet — avtal gällande för

- a) Elverket (montörer och kabelgrävare)
- b) Stadstrafiken (vagnhallen)
- c) Gatukontoret, DK:s serviceavdelningar, Fastighetskontoret, Stadsingenjörskontoret m.fl.

samtliga likalydande med motsvarande avtalshandlingar, som nu utskrivs för giltighet mellan Lönenämnden och Gävle kommunalarbetarens samorganisation”.

Det avtalet, som således är en kopia av kommunalarbetareuppgörelsen, är undertecknat den 16 juni 1964.

Åtskilliga andra exempel skulle också kunna anföras. SAC träffar i efterhand likalydande avtal, som LO-förbunden tidigare förhandlat sig till. De avtalen tillkommer på samma sätt som inom LO-förbunden: det förs förhandlingar mellan delegationer, som träffar preliminära uppgörelser, som senare behandlas av de lokala eller centrala organisationerna. I det fallet skiljer sig organisationer inom SAC på intet sätt från fackföreningar som tillhör LO. Avtalsgången är sådan att den enskilde medlemmen inte utövar större inflytande inom SAC eller mindre inom LO på hur och när ett avtal kommer till. Avtalen gäller också lika obrottsligt (enligt lag) och lika länge. I det avseendet har SAC inte skapat egna eller nya vägar utan endast i efterhand godtagit LO:s sätt att förhandla och träffa avtal.

Ny principförklaring

Alla dessa förändringar skapade spänningar och motsättningar inom SAC. Förslaget om central understödsförmedling medförde på ”sina håll en våldsam opposition”. Vid centralkommitténs möte 1949 och kongressen 1950, som behandlade förslaget till ny principförklaring, fick Folke Fridell uppträda som ”förlikningsman” mellan ”de båda stridande riktningarna inom rörelsen”; citatet hämtat ur 50-årshistoriken. Den ena riktningen ville att allt skulle förbli vid det gamla, att SAC skulle förbli trogen sina principer. Den andra ville nyskapa och modernisera syndikalismen. ”Kan vi inte klara ett större mått av klarhet beträffande organisationen är jag rädd att vi står inför risken att upphöra att existera”, förklarade Folke Fridell.

Den nya principförklaringen gick det relativt lätt att skapa enighet om. Svårare var det att samlas kring ett taktikuttalande. Främste opponenter var Stockholms LS, som utarbetade ett eget förslag. Motsättningarna gällde inte bara innehållet i dessa aktstycken, skilda meningar fanns också om de utgjorde en enhet eller kunde behandlas var för sig. Slutligen enades man om det sistnämnda. Resultatet blev, att förslaget till ny principför-

klaring antogs med 814 röster mot 201. Däremot avslogs förslaget till taktikuttalande med 551 röster mot 497. I omröstningen deltog således 1.015 respektive 1.030 medlemmar. Samma år rapporterade SAC ett medlemsantal på 19.561.

1910 lades huvudvikten i principförklaringen på fackliga åtgärder, det klarlades hur kampen mot arbetsgivarna skulle föras. I 1952 års program berörs de problemen med lätt hand och huvudintresset ägnas politiska framtidsproblem. ”SAC organiserar därför alla arbetare... i deras egenskaper av producenter i en gemensam organisation, vilken utöver den omedelbara intressekampen tar sikte på uppbyggandet av en syndikalistisk samhällsordning”, som skall skapas efter ”federalistiska principer”. Även i den nya förklaringen är ”staten, såsom företrädare för nationalism och krig, syndikalismens bittraste fiende”. I stället för ”suveräna stater” eftersträvar ”syndikalismen internationella, regionala och kulturella förbund och institutioner av både geografisk och funktionell karaktär”.

Syndikalismen skall således, i dagens värld, så fylld av kriser och motsättningar, avskaffa stater och gränser och skapa ett nytt politiskt system. Hur det nu skall gå till? Inbördeskriget i Spanien och andra världskriget skapade ett dilemma för syndikalismen: skall den stå likgiltig också om fascism och nazism hotar demokratin? Det finns en riktning som hävdar, att syndikalismen måste bekämpa varje samhälle, som inte är syndikalistiskt och att alla förbund med staten, även om det gäller demokratins försvaret, strider mot syndikalismens principer. I ett meddelande från den syndikalistiska internationalen, det finns återgivet i SAC:s historik sidan 222, förklaras, att ”det inte finns någon väsensskillnad mellan den mest renläriga demokratin och den mest brutala fascismen”. Det meddelandet är daterat 1957.

För SAC blev detta ett svårt problem. I det förslag till taktikuttalande, som avslogs vid omröstningen, förklarades att vid krigsfara mellan demokratiska länder måste folken ”träda i förbindelse med varandra och — där est freden inte kan tryggas genom förhandlingar — tillgripa direkta aktioner mot kriget, såsom mobiliseringsvägran, bojkott av krigsindustrin och som yttersta kampmedel generalstrejk”. Gentemot demokratiska länder, som råkar i krig, skulle således traditionella syndikalistiska principer tillämpas. Men om ”demokratins länder (hotas) av angrepp från totalismen är syndikalismen beredd att till det yttersta kämpa för den relativa frihet som demokratin erbjuder”. Demokratin erbjuder således, även i denna skrivning, endast en relativ frihet. Som en konsekvens förklarade sig SAC tvunget att visa ett ”temporärt och nödtvunget hänsynstagande” till försvarsåtgärder.

Det förslaget blev emellertid inte antaget. Kongressen 1953 antog med 64 röster mot åtta ett uttalande i taktikfrågan, som i stort ansluter till det tidigare, som avslagits genom omröstning bland medlemmarna. Vid krigsfara mellan demokratier skall SAC således verka för mobiliserings-

vägran, bojkott av krigsindustrin och generalstrejk. Gentemot diktaturer ställer sig emellertid syndikalismen på demokratins sida eftersom "demokratins bibehållande är förutsättningen inte bara för syndikalismens fredskamp utan för dess verksamhet på det hela taget".

För syndikalismen har demokratin således inget egenvärde. Den statsformen föredras framför diktaturen därför att den tillåter syndikalismen att verka för sina idéer.

Utanför internationalen

Denna inre splittring och omprövning av arbetsformerna har ställt SAC utanför den internationella syndikalismen.

Redan 1912 hade SAC kontakter med syndikalistiska rörelser i andra länder. 1922 var SAC med om att bilda Internationella Arbetarassociationen i Berlin. Under krigsåren var en svensk, John Andersson, generalsekreterare i den och dess huvudkontor förlagt till Stockholm.

I 1963 års verksamhetsberättelse konstateras: "SAC har under 1963 inte varit ansluten till någon international".

Genom att införa arbetslöshetskassa, godta kollektivavtal, utarbeta en ny principförklaring och uppehålla förbindelser med "förbjudna" rörelser hade SAC godtagit reformism och avvikit från "den rätta syndikalistiska linjen". Genom dessa beslut ställde sig "SAC utanför den internationella organisationen", enligt 50-års historiken.

De syndikalistiska rörelser som finns kvar i Europa är små och splittrade. Någon betydelse har endast den syndikalistiska rörelsen i Frankrike, medan små grupper arbetar i Västtyskland, Holland och de Skandinaviska länderna. Den spanska syndikalismen, som verkar i landsflykt, är splittrad. I övrigt verkar syndikalistiska rörelser i spansk- och fransktalande länder, bland annat i Sydamerika. I alla dessa länder är fackföreningsrörelsen svag, ofta splittrad och saknar möjlighet att påverka de sociala eller politiska förhållandena.

Medlemsutvecklingen

Första året, som var 1910, redovisade SAC 696 medlemmar i tjugoen LS. Därefter steg medlemsantalet varje år, ibland ganska kraftigt, fram till 1924 då det var som högst: 37.366. Året efter började det att minska och har, med undantag för några år i början av 1930-talet, fortsatt att sjunka. Lägsta medlemsantalet redovisades 1957 då det var 16.217. Därefter rapporteras en ökning med några hundratal per år. Enligt aktuella uppgifter, synliga i pressen, skall medlemsantalet ha ökat med omkring 5.000 de senaste åren. I 1963 års berättelse redovisades 19.826 medlemmar. Vid utgången av samma år rapporterade arbetslöshetskassan, som är obligatorisk, 17.428 medlemmar. Båda siffrorna torde vara riktiga eftersom i den första ingår pensionärer, SAC har ovanligt många gamla medlemmar, samt anslutna från yrken eller grupper, som inte faller under den fackliga verksamheten. Till ABF rapporterades för året 1962/1963 ett medlemsantal på 18.662. I samma berättelse, alltså för ABF, är SAC:s medlemsantal 17.774 för verksamhetsåret 1963/1964. Enligt de siffrorna har medlemsantalet således minskat de två senaste åren.

Av de 3.309 medlemmar, som inträdde i SAC år 1963, blev det bara 1.164 kvar. 1.074 uteslöts för bristande betalning och 721 begärde utträde. Vid flyttning från en arbetsplats till en annan går ofta medlemsskapet förlorat, till en del beroende på att SAC-organisationer saknas på så många platser. SAC har på det sättet blivit en organisation, som många anslutit sig till men få blivit kvar i. I historiken beräknas, att 200.000 passerat genom medlemsregistren de första tjugofem åren. Vid 50-års jubileet uppskattades att omkring 300.000 funnits i rullorna. Av dessa hade SAC kunnat behålla omkring fem procent. Under samma tid, från 1910 till 1960, ökade LO från 85.176 medlemmar till 1.485.735. Vid 1964 års slut hade LO 1.563.273 medlemmar.

Geografiskt har SAC de flesta medlemmarna i Dalarna, där 4.092 var anslutna 1963. Stockholms—Gotlands distrikt hade 2.934 medlemmar, Gästrikland 1.735, Västra Sverige 1.641, Värmland 1.451 och Hälsingland 1.044 medlemmar. I övriga distrikt räknas medlemmarna i hundratal.

Byggnadsindustrifederationen var 1963 störst med 6.999 medlemmar (Byggnadsarbetareförbundet hade vid samma tid 170.674 och ökade med 5.917). Näst störst inom SAC är skogsbruksfederationen med 4.657 medlemmar. (Skogsarbetareförbundet hade samma år 35.527 medlemmar). Den största gruppen därefter är "Ej arbetande medlemmar" som var 1.956. De övriga federationerna räknade sina medlemmar i hundratal: gruvindustrifederationen 905 (gruvindustriarbetareförbundet 13.434), kommunalarbetsställdas federation 277, (kommunalarbetareförbundet 133.967, ökning 3.229), textil- och beklädnadsfederationen 88 (textilarbetareförbundet 32.649 och beklädnadsarbetareförbundet 36.423 medlemmar).

SAC organiserar inte medlemmarna i fackföreningar, som LO-förbunden gör. Enligt organisationsplanen skall varje grupp, till exempel byggnads-snickare och murare bilda sektioner, som tillsammans på varje plats bildar ett syndikat för den berörda industrin. Dessa sektioner och syndikat bildar en lokal samorganisation (LS), som är en gemensam grundorganisation för alla medlemmar, oavsett yrke eller arbetsplats. De lokala samorganisationerna tillhör och har förbindelse med SAC medan syndikaten tillhör och har förbindelser med en eller flera federationer, som omfattar en industri-grupp inom hela landet. Flera sådana federationer bildar ett departement. Ett sådant departement sammansluter alla som arbetar inom yrken eller industrier, som har skogen som råvara. Dessa departement har sedan förbindelser dels med SAC:s centrala organisation och dessutom med internationella motsvarigheter.

Enligt organisationsplanen skall det finnas nio sådana departement och fyrtiotvå federationer. De har dock aldrig funnits och kommer väl inte heller att finnas. Endast några få federationer är utbyggda och de internationella organisationerna finns inte alls.

Det finns, enligt denna organisationsplan, inte plats för uppdelning av anställda i arbetare och tjänstemän. Alla skall tillhöra samma organisation. I principförklaringen från 1952 förklaras att "SAC organiserar alla arbetare — dit tekniker och administratörer av alla slag räknas — i deras egenskap av producenter i en gemensam organisation . . .".

Tillkomsten av en särskild organisation för tjänstemän, strider således både mot SAC:s organisationsform och principförklaring. Det finns inte plats för tjänstemän i en syndikalistisk organisation.

En utsträckt hand

Efter femtiofem års verksamhet har SAC inte lyckats med någonting.

Många lokala fackföreningar inom LO har flera medlemmar än hela SAC. Alla de principer och arbetsformer, som SAC tillkom för att bekämpa, har godtagits och tillämpas: SAC har central understödsförmedling, A-kassa med statsbidrag och sluter kollektivavtal.

Genom A-kassan och kollektivavtalen kan inte SAC arbeta och verka på annat sätt än LO och TCO gör. Det framgår av att SAC i efterhand skriver under LO-förbundens avtal.

Den ekonomiska situationen går inte att helt klarlägga med utgångspunkt från ett års verksamhetsberättelse. 1963 omslöt verksamheten 6,5 miljoner kronor och tillgångarna redovisas med 1,7 miljoner, av vilka en

del pengar är bundna i lån. Understödsfonden utgör 1.2 miljoner vartill kommer de pengar som federationerna och de lokala organisationerna förvaltar. De är inte stora och de samlade medlen tillåter inga omfattande eller längre konflikter.

Utöver dagskraven eftersträvar SAC ett nytt politiskt system, byggt på federalistisk grund. I detta samhälle skall organisationerna ersätta kommunala och statliga institutioner. Demokratien godtas i kampen mot diktaturen men skänker, enligt syndikalismens principer, endast en relativ frihet.

I princip godtar SAC dessa grundsatser, men har genomfört och godtagit andra arbetsformer för att överleva. Men denna omprövning har ställt SAC vid sidan om syndikalistiska rörelser i andra länder. SAC tillhör ingen international. Den är en isolerad och begränsad rörelse.

Medlemsskap i SAC ställer således den enskilde utanför de fackliga avgörandena, som LO svarar för, och vid sidan om den internationella fackliga rörelsen.

När SAC bildades var arbetarrörelsen fylld av drömmar och förhoppningar. En av dessa var att genom snabba åtgärder övervinna arbetsgivarna och statsmakten, som då var ett och detsamma, samt att genom generalstrejk kunna förhindra krig. Men detta har förblivit drömmar. Den faktiska utvecklingen har blivit en annan, vilket även praktiskt verksamma syndikalister gärna håller med om. Drömmarna finns kvar hos några få men i sitt praktiska arbete är SAC numera en reformistisk organisation, som arbetar i skuggan av LO och med stöd av det samhälle, som syndikalismen säger sig bekämpa. Det innebär en motsägelse och måste vara otillfredställande.

Inom LO finns det nu som 1928 utrymme för olika meningar och åsiktsriktningar. Ledningen inom SAC borde nu vara beredd att lappa ihop luckan från 1910. Som SAC:s ledning var beredd att göra redan 1928.

DALA-DEMOKRATENS
TRYCKERI
Falun 1965
